

The Strait of Hormuz: An Analysis of the Blockade Strategy through the Lens of the Three Pillars of Deterrence

Hamid Ahmadinejad¹

Hossein Chehrezad²

Mohammed Chehrezad³

Abstract

The recent military attacks on Iran by Israel and the United States have once again brought the issue of closing the Strait of Hormuz into focus. Iran's official threat to close this critical energy chokepoint, followed by the ratification of a plan to do so by the Iranian Parliament, has raised questions about the justifiability of using this as a strategic lever. This study uses deterrence theory and a qualitative approach to examine the feasibility of blocking the Strait from the perspective of Iran's national interests. The research question is: How does the threat to blockade the Strait of Hormuz impact Iran's national interests, as viewed through the lens of deterrence theory? The research hypothesis suggests that maintaining a credible and believable threat of closure, without actually implementing it, is more effective and less costly than actually carrying out the blockade. The findings show that a practical blockade of the Strait would have significant economic and diplomatic consequences for Iran and its allies. Therefore, from a cost-benefit perspective and within the framework of deterrence logic, closing the Strait would be considered a "Strategic Risk" and could only be justified in existential threat.

Keywords: Strait of Hormuz, Deterrence, Rationality, Credibility, Executability.

-
1. Assistant Professor, Department of Political Science and International Relations, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran (Corresponding Author).
ahmadinejad.h@lu.ac.ir
 2. M.A. in International Relations, Faculty of Law and Political Science, Kharazmi University, Tehran, Iran.
hchehrezad215@gmail.com
 3. M.A. in Economic Development and Planning, Faculty of Economic and Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran.
mchehrezad2@gmail.com

Mesopotamian Political Studies, 2025, Vol. 4, Issue 2, pp. 337-366.

Received: 25 August 2025, **Accepted:** 12 September 2025

Doi: 10.22126/mps.2025.12691.1085

Copyright © The Authors
Publisher: Razi University.

Extended Abstract

1. Introduction

The Strait of Hormuz is a vital waterway between the Persian Gulf and the Gulf of Oman that, throughout modern history, has played a role far beyond that of a maritime passage. This chokepoint is not only the primary route for nearly one-fifth of the world's oil and a substantial share of liquefied natural gas, but it has also consistently served as a stage for regional disputes and global power interventions. Any disruption in shipping through the Strait quickly reverberates far beyond the Persian Gulf, affecting global energy markets, international shipping security, and even the political relations of major powers. The 2025 military aggression of Israel and the United States against the Islamic Republic of Iran, and Iran's official response of threatening to close the Strait—formally approved in parliament—once again placed this waterway at the center of international attention, raising urgent questions about the feasibility and consequences of such an action. The central dilemma is whether closing the Strait could truly serve Iran's national interests or, conversely, result in significant harm to the country. Thus, the significance of this issue lies not only in its geopolitical dimension but also in its connection to national security, political economy, and Iran's international legitimacy. This study seeks to analyze the matter within the framework of deterrence theory using a descriptive-analytical approach.

2. Theoretical Framework

Analyzing the strategic dilemma of the Strait of Hormuz requires more than just technical or economic assessment. Decisions about whether to block or keep the Strait open are deeply rooted in security perceptions, power balances, and strategic calculations. Therefore, the most suitable approach for this study is through the lens of deterrence theory. Deterrence theory is based on the idea of discouraging adversaries from taking hostile actions by threatening them with unacceptable costs in return. This concept has been used throughout history as a means of survival and managing order during times of warfare. The theory emphasizes not only the capability to retaliate, but also the perception of commitment and a rational weighing of costs and benefits. There are three key pillars that define the effectiveness of deterrence: credibility, executability, and rationality. Credibility refers to the belief of the adversary that the threat is real and can be acted upon. Executability means that the threatening actor has the technical and operational means to follow through on the threat. Rationality involves making a cost-benefit calculation and avoiding actions where the costs far outweigh the potential gains. These pillars are interconnected, as without executability, credibility falls apart, and without rationality, deterrence becomes self-harm. When applied to the Strait of Hormuz, this framework allows us to examine whether Iran's threat is a viable deterrent strategy or an irrational gamble.

3. Methodology

The study employs a descriptive–analytical approach, with data collected through library-based research. The sources include scholarly articles, books, official documents, statistical reports, and reliable databases. To strengthen the validity of the findings, the data were cross-checked with contextual evidence such as official statements and market reactions in the energy sector. The qualitative orientation of the research makes it possible to transcend political rhetoric and assess the issue in a structured and scientific manner.

4. Discussion

An assessment of the three components of deterrence reveals that the actual closure of the Strait of Hormuz is not rational from an economic perspective, since a significant share of Iran's own oil and gas exports pass through this route. Such an action would amount to a "strategic self-harm." From the standpoint of credibility, however, Iran's threat proved effective in the short term: following the official announcement and parliamentary approval, Brent crude prices rose sharply, while shipping insurance and freight costs surged. This demonstrates that the markets perceived the threat as credible, even if only symbolically. Nevertheless, credibility is relative and tends to diminish over time, as the global community can resort to alternatives such as strategic reserves and regional pipelines. Regarding capability, Iran possesses notable tactical assets, including fast attack boats, anti-ship missiles, and mine-laying abilities. Yet, in the face of the formidable presence of the U.S. Fifth Fleet and its allies, Iran lacks the capacity for long-term sustained control. Overall, Iran's threat to close the Strait serves more as a deterrent and tactical maneuver than as a feasible operational strategy. Its primary significance lies not in execution but in sustaining credibility and leveraging it in negotiations. Moreover, analysis suggests that an actual closure would swiftly trigger undesirable geopolitical consequences: foreign military intervention, erosion of relations with Asian customers, and the weakening of Iran's standing in international organizations. These risks indicate that closure can only be justified in an "existential emergency" scenario, where the very survival of the state is at stake.

5. Conclusion and Suggestions

This study concludes that Iran's strategic leverage lies not in actually closing the Strait of Hormuz, but in maintaining a credible threat to do so. The act of closure would inflict disproportionate costs on Iran's own economy, alienate its trade partners, and invite overwhelming military retaliation. Therefore, it is not a rational decision to implement this action. However, the threat still holds tactical value. In times of crisis, signaling the ability and willingness to disrupt traffic can increase Iran's bargaining power and complicate adversaries' strategic calculations. The immediate spikes in oil prices following the 2025 parliamentary approval exemplify how even symbolic gestures can create leverage. Thus, the Strait of Hormuz serves more as a deterrent instrument rather

than an executable option - a shadow of uncertainty that Iran can project to raise the costs of external intervention. Only in the face of an existential threat to state survival would actual closure be justified. The effectiveness of Iran's deterrence strategy depends on carefully balancing credibility with restraint, ensuring that threats remain believable without crossing the line into self-destructive action.

تنگه هرمز؛ تحلیل راهبرد انسداد از منظر مؤلفه‌های سه‌گانه بازدارندگی

حمید احمدی‌نژاد^۱

حسین چهره‌آزاد^۲

محمد چهره‌آزاد^۳

چکیده

حمله نظامی اسرائیل و سپس آمریکا به ایران، که با تهدید رسمی ایران به بستن تنگه هرمز به‌عنوان حیاتی‌ترین گذرگاه انرژی جهان و تصویب طرح آن در مجلس همراه شد، یک بار دیگر موضوع توجیه‌پذیری انسداد این تنگه به‌عنوان اهرمی راهبردی برای ایران را مطرح کرد. این پژوهش با اتکا به نظریه بازدارندگی در قالب رویکرد کیفی و با استفاده از داده‌های اسنادی-آماری، انسداد این گذرگاه را بر اساس سه مؤلفه عقلانیت، باورپذیری و قابلیت اجرا از منظر منافع ملی ایران بررسی می‌کند. پرسش پژوهش چنین صورت‌بندی می‌شود: تأثیر انسداد تنگه هرمز بر تحقق منافع ملی ایران از منظر نظریه بازدارندگی چگونه قابل‌ارزیابی است؟ فرضیه تحقیق بر این مبناست که بر اساس منطق بازدارندگی، حفظ یک تهدید معتبر و باورپذیر به بستن تنگه، بدون اقدام عملی به آن، به‌مراتب کارآمدتر و کم‌هزینه‌تر از اجرای واقعی این اقدام است. یافته‌ها نشان می‌دهد که انسداد عملی تنگه هرمز، هزینه‌های اقتصادی و دیپلماتیک گسترده‌ای را بر ایران و متحدانش تحمیل می‌کند؛ بنابراین، در چارچوب منطق بازدارندگی، بستن تنگه هرمز از منظر هزینه-فایده یک «ریسک راهبردی» محسوب می‌شود و تنها در شرایط اضطرار وجودی می‌تواند به‌عنوان گزینه‌ای قابل توجیه مطرح گردد.

واژه‌های کلیدی: تنگه هرمز، بازدارندگی، عقلانیت، باورپذیری، قابلیت اجرا.

۱. استادیار، گروه علوم سیاسی و روابط بین‌الملل، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران (نویسنده مسئول). ahmadinejad.h@lu.ac.ir

۲. کارشناس ارشد روابط بین‌الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. hchehrazad215@gmail.com

۳. کارشناس ارشد توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران. mchehrazad2@gmail.com

۱. مقدمه

تنگه هرمز، باریکه‌ای آبی میان خلیج فارس و دریای عمان، در طول تاریخ معاصر همواره نقشی فراتر از یک مسیر کشتیرانی ایفا کرده است. این آبراه نه تنها شریان حیاتی انتقال انرژی به بازارهای جهانی، بلکه عرصه‌ای حساس در موازنه قدرت منطقه‌ای و بین‌المللی است و هرگونه اختلال در عبور و مرور کشتی‌ها از این گذرگاه، بلافاصله پیامدهایی فراتر از منطقه بر جای می‌گذارد و به مسئله‌ای در سطح امنیت بین‌الملل تبدیل می‌شود. این موقعیت منحصر به فرد همواره بستری برای به کارگیری این تنگه به عنوان یک اهرم راهبردی در بازی قدرت بوده است. تهاجم نظامی اسرائیل و آمریکا به جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۲۵، که با حمایت آشکار یا پنهان برخی قدرت‌های غربی همراه شد، بار دیگر جایگاه این تنگه را به کانون توجه جهانی بازگرداند. در جریان این تهاجم، ایران تهدید به بستن تنگه کرد و مجلس نیز طرح آن را تصویب نمود؛ رویدادی که اهمیت این گزینه در محاسبات راهبردی تهران را برجسته ساخت و پرسش بنیادین درباره عقلانیت،^۱ باورپذیری^۲ و قابلیت اجرای^۳ چنین اقدامی را در کانون مباحث امنیتی قرار داد.

برای واکاوی این مسئله، پژوهش حاضر از چارچوب نظریه بازدارندگی بهره می‌گیرد. انتخاب این نظریه از آن روست که امکان تحلیل انسداد تنگه را نه صرفاً به عنوان یک اقدام نظامی ساده، بلکه به مثابه یک راهبرد پیچیده در پیوند با تمامی ابعاد سیاسی، اقتصادی و امنیتی آن فراهم می‌سازد. سه مؤلفه کلیدی این نظریه به عنوان معیاری برای سنجش نسبت میان این اقدام و تحقق منافع ملی ایران عمل خواهند کرد. بر این اساس، مقاله حاضر با ترسیم جایگاه راهبردی تنگه هرمز و تحلیل ابعاد حقوقی امکان‌پذیری بستن آن، می‌کوشد تا به این پرسش اصلی پاسخ دهد که آیا بستن تنگه هرمز در نهایت می‌تواند به تحقق منافع ملی ایران بینجامد. این پژوهش در پی ارائه پاسخی مستدل و مبتنی بر شواهد به این پرسش است و فرضیه ابتدایی تحقیق بدین صورت طرح می‌شود که بر اساس منطق بازدارندگی، حفظ یک تهدید معتبر و باورپذیر به بستن تنگه، بدون اقدام عملی به آن، به مراتب کارآمدتر و کم‌هزینه‌تر از اجرای واقعی این اقدام است.

این پژوهش با رویکرد توصیفی-تبیینی و در چارچوب روش کیفی انجام شده است. داده‌های مورد نیاز به شیوه کتابخانه‌ای گردآوری شده و منابع مختلفی همچون کتاب‌ها، مقالات علمی،

1. Rationality

2. Credibility

3. Executability

اسناد رسمی و همچنین پایگاه‌های معتبر اطلاعاتی و وب‌سایت‌های نهادی مورد استفاده قرار گرفته‌اند. علاوه بر این، داده‌های گردآوری‌شده با آمار و شواهد مستند پشتیبانی شده‌اند تا اعتبار علمی یافته‌ها افزایش یابد.

۲. پیشینه پژوهش

در مطالعات داخلی، آجرلو و باپیری (۱۳۹۲) در مقاله «نقش تنگه هرمز و جزایر شمالی آن در تأمین امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران» با روش توصیفی-تحلیلی بررسی کرده‌اند که تنگه هرمز و جزایر شمالی آن چه تأثیری بر امنیت ملی ایران دارد. پرسش اصلی پژوهش این است که این منطقه استراتژیک چگونه به امنیت ملی ایران کمک می‌کند. یافته‌ها نشان می‌دهد ایران با استفاده از موقعیت جغرافیایی جزایر هرمز و ترکیب قدرت سخت و نرم، به‌عنوان بازیگر اصلی تأمین امنیت تنگه هرمز، در راستای تقویت امنیت ملی خود عمل می‌کند.

نجات و همکاران (۱۳۹۵) در مقاله «الگوی امنیتی بازدارندگی در تنگه هرمز و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران» به بررسی الگوی امنیتی ایران در تنگه هرمز پس از تغییرات محیط امنیتی خلیج فارس، از جمله گسترش هژمونی منطقه‌ای آمریکا و افزایش قدرت ایران پرداخته‌اند. پرسش اصلی پژوهش این است که ایران با چه الگوی امنیتی در تنگه هرمز به دنبال تأمین امنیت ملی خود است. یافته‌ها نشان می‌دهد ایران با توجه به تحولات منطقه‌ای، به‌سمت اتخاذ الگوی امنیتی بازدارندگی برای حفظ منافع ملی خود حرکت کرده است.

عسگری و قادری‌حاجت (۱۴۰۲) در مقاله «جایگاه ژئوپلیتیکی تنگه هرمز در راهبرد دفاع دریای ایران» به بررسی جایگاه تنگه هرمز در راهبرد دفاعی ایران پرداخته است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که طرح بستن تنگه هرمز توسط جمهوری اسلامی ایران همواره با واکنش‌های بین‌المللی قابل توجهی همراه بوده است. از جمله این واکنش‌ها می‌توان به ساخت خطوط لوله جایگزین، ابراز مخالفت‌های دیپلماتیک و تهدید به کارگیری نیروی نظامی برای باز نگه‌داشتن این آبراه حیاتی اشاره کرد.

در مطالعات خارجی، تالمج^۱ (۲۰۰۸) در مقاله «زمان بسته شدن: ارزیابی تهدید ایران علیه تنگه هرمز» به این پرسش پرداخته که ایران چگونه می‌تواند با بستن تنگه هرمز با استفاده از توانمندی‌های جنگ ساحلی، تردد در این آبراه را مختل کند. یافته‌ها نشان می‌دهد که بستن تنگه

1. Talmadge

توسط ایران می‌تواند هزینه‌های اقتصادی و نظامی قابل توجهی به آمریکا تحمیل کند، حتی اگر عملیات ایران کاملاً موفقیت‌آمیز نباشد. این امر نیازمند تغییر در سیاست‌های نظامی و انرژی آمریکاست.

محمودی لاموکی و سراجی^۱ (۲۰۱۸) در مقاله «بررسی اهمیت راهبردی تنگه هرمز در خاورمیانه با تأکید بر نقش ایران در حفظ آن» به تحلیل جایگاه ژئوپلیتیکی خاورمیانه و اهمیت انتقال دریایی نفت پرداختند. آنان نشان دادند که تنگه هرمز به دلیل موقعیت ویژه جغرافیایی خود، یکی از حیاتی‌ترین گذرگاه‌های انرژی جهان است و قدرت‌های بزرگ برای تضمین امنیت آن هزینه‌های هنگفتی صرف می‌کنند. یافته‌ها حاکی از آن است که ایران به عنوان بازیگر اصلی منطقه‌ای، نقشی تعیین‌کننده در حفظ و کنترل این آبراه ایفا می‌کند.

آجیلی و رضایی^۲ (۲۰۲۰) در مقاله «توانمندی‌های نظامی ایران و امکان بستن تنگه هرمز توسط ایران» به بررسی ظرفیت‌های دفاعی جمهوری اسلامی ایران در مقابله با تهدیدات غربی و نقش این توانمندی‌ها در انسداد احتمالی تنگه هرمز پرداخته‌اند. نویسندگان توضیح می‌دهند که ایران قادر است انسداد این تنگه را در بلندمدت حفظ کند. یافته‌ها نشان می‌دهد اگرچه غرب توان بازگشایی مسیر را دارد، اما مین‌های دریایی همچنان اصلی‌ترین ابزار ایران برای ایجاد بازدارندگی محسوب می‌شوند.

دمایانتي^۳ و همکاران (۲۰۲۲) در مقاله «منافع مشترک ایالات متحده و ایران و ثبات تنگه هرمز» به بررسی جایگاه حیاتی این آبراه در پیوند خلیج فارس با دریای عمان و اهمیت آن در انتقال انرژی پرداختند. آنان نشان دادند که با وجود منافع مشترک دو کشور در حفظ ثبات تنگه، روابط پرتنش ایران و آمریکا پس از خروج واشنگتن از برجام، امنیت دریایی و ثبات عرضه انرژی را تهدید کرده است. یافته‌ها بیانگر آن است که این تنش‌ها نه تنها ثبات منطقه‌ای بلکه بازار جهانی نفت را نیز تحت تأثیر قرار داده است.

نوآوری و وجه تمایز این مقاله نسبت به آثار قبلی را می‌توان در این جمله کلیدی خلاصه کرد که قدرت راهبردی ایران در «تهدید معتبر» به بستن تنگه هرمز و نه «اجرای عملی» آن نهفته است. این پژوهش با به کارگیری چارچوب نظریه بازدارندگی، تبیین می‌کند که اجرای این تهدید، با

1. Mahmoudi Lamooki & Seraji

2. Ajili & Rezaei

3. Damayanti

وجود قابلیت‌های فنی، به دلیل هزینه‌های اقتصادی و دیپلماتیک سرسام‌آور، نوعی «خودزنی راهبردی» خواهد بود. بنابراین، تنها با شرط «اضطرار وجودی» که بقای نظام در خطر باشد می‌توان عملی کردن این گزینه را موجه دانست. این تحلیل با فراتر رفتن از رویکردهای رایج اغلب مقالات که عموماً بر توانمندی‌های ایران در بستن تنگه هرمز یا بررسی انسداد آن از منظر رژیم حقوق بین‌الملل متمرکزند، معیار «منافع ملی» را مبنای ارزیابی قرار داده و آن را در قالب سه عنصر عقلانیت، قابلیت اجرا و تهدید معتبر بررسی می‌کند.

۳. مبانی نظری

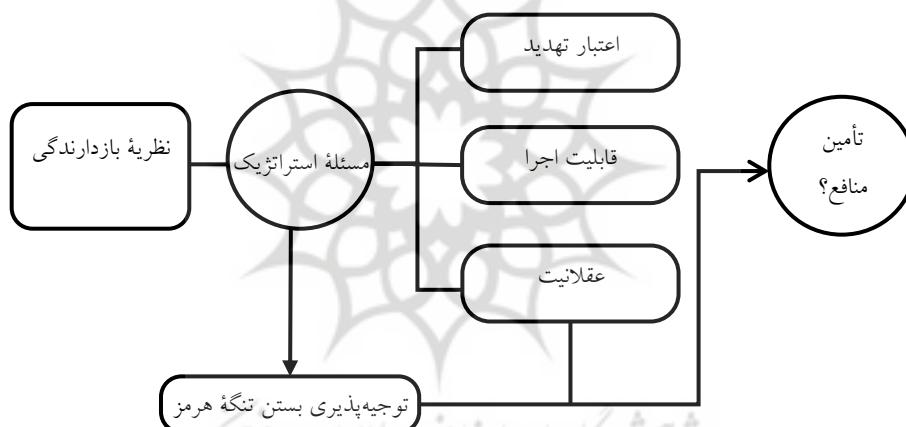
۳-۱. نظریه بازدارندگی

تحلیل یک مسئله راهبردی همچون بستن یا نبستن تنگه هرمز، صرفاً بر پایه داده‌های میدانی یا ارزیابی‌های اقتصادی، تصویر کاملی ارائه نمی‌دهد. چنین موضوعی در قلب معادلات امنیتی و ژئوپلیتیک جهان قرار دارد و تصمیم‌گیری در آن متأثر از ادراک بازیگران، موازنه قدرت و محاسبات راهبردی است. برای فهم دقیق‌تر این پدیده لازم است آن را در قالب یک چارچوب نظری سنجید که بتواند منطق رفتاری طرف‌ها را توضیح دهد و پیامدهای احتمالی را پیش‌بینی کند. از این منظر، پژوهش حاضر، نظریه بازدارندگی را به‌عنوان شایسته‌ترین رویکرد برای تحلیل مسئله خود انتخاب کرده است.

کاربست بازدارندگی، حتی پیش از شکل‌گیری و تدوین نظریه‌های مربوط به آن، قدمتی هم‌پای تاریخ جنگ‌ها دارد (ریاضی، ۱۴۰۲: ۲۲۷). این قدمت طولانی از آنجا نشئت می‌گیرد که واحدهای سیاسی برای تداوم بقا همواره نیازمند سازوکاری تحت عنوان مدیریت و کنترل نظم بوده‌اند و یکی از مهم‌ترین این سازوکارها، بازدارندگی به شمار می‌آید (فرهادی و یزدانی، ۱۳۹۸: ۱۴). هدف بازدارندگی استفاده از تهدید به تلافی برای منصرف کردن دشمن از حمله یا تهدید است. بازیگران با به‌کارگیری این استراتژی می‌کوشند به رقبای خود نشان دهند که هزینه تهاجم بیشتر از آن چیزی است که ممکن است تصور کنند (Shariati & Nematpour, 2023: 92). به این ترتیب، بازدارندگی عمدتاً یک هدف در زمان صلح محسوب می‌شود (Satoshi, n.d: 120). به‌واقع، این نظریه بر پیشگیری از اقدام خصمانه از طریق تهدید معتبر به تحمیل هزینه‌های سنگین استوار است. بنابراین، نظریه بازدارندگی نه تنها از ایجاد تهدیدهای معتبر بلکه در صورت امکان، از ایجاد یک تعهد درک‌شده برای پاسخ نیز سخن می‌گوید و سه عنصر کلیدی را دربر می‌گیرد:

باورپذیری تهدید، قابلیت اجرا و عقلانیت تصمیم‌گیری (Quackenbush, 2010: 743). قابلیت اجرا به توان فنی و عملیاتی برای عملی کردن تهدید اشاره دارد. بدون داشتن این توانایی، رسیدن به مرحله بعد که اثرگذاری در باور طرف مقابل است امکان ندارد (رحیمی‌روشن، ۱۳۹۶: ۸۴). منظور از باورپذیری واداشتن طرف مقابل به باور در عملی بودن تهدید و انتقال مؤثر این پیام به اوست. عقلانیت نیز به معنای محاسبه‌ای مقایسه‌ای از هزینه‌ها و منافع و صرف‌نظر کردن از اقدام در صورت بیشتر بودن هزینه‌هاست (Arie, 2016: 22).

انتخاب چارچوب نظری بازدارندگی، با فراتر رفتن از سطح یک جدل سیاسی یا فرض انتزاعی و در بستری علمی و تحلیلی، این امکان را می‌دهد تا روشن شود تهدید معتبر و اجرایی انسداد تنگه هرمز، در عمل هم منجر به تأمین منافع ملی می‌شود یا خیر؟ مدل مفهومی پژوهش را می‌توان بدین صورت نشان داد:

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش (منبع: نویسندگان)

۲-۳. موقعیت جغرافیایی تنگه هرمز

در میان تنگه‌های استراتژیک جهان، تنگه هرمز مهم‌ترین گذرگاه جهان است که بخش قابل توجهی^۱ از حمل‌ونقل دریایی نفت جهان از آن عبور می‌کند (Jafari-Valdani, 2012: 9). به گفته آلفونسو د آلبوکرکی،^۲ دریانورد پرتغالی (۱۴۵۳-۱۵۱۵)، هر دولتی که بر سه تنگه هرمز،

۱. حدود ۲۰ درصد از مصرف جهانی

2. Afonso de Albuquerque

مالاکا و باب‌المندب تسلط یابد بر سراسر جهان مسلط خواهد شد؛ اما در نظریه او، به دلیل موقعیت جغرافیایی، تنگه هرمز نسبت به دو تنگه دیگر اهمیت و برتری کلیدی دارد (Sayin & Kilic, 2020: 33).

این تنگه (نقشه ۱) خلیج فارس و دریای عمان را که از نظر حقوقی دو نظام متفاوت دارند به هم متصل می‌سازد و در عین حال، کوتاه‌ترین فاصله آبی میان فلات ایران و شبه‌جزیره عربستان را شکل می‌دهد. از نظر مختصات جغرافیایی، این تنگه در عرض ۲۶ درجه و ۳۴ دقیقه شمالی و طول ۵۶ درجه و ۱۵ دقیقه شرقی قرار دارد و همچون باریکه‌ای خمیده، فلات ایران را از شبه‌جزیره عربستان جدا می‌کند. همچنین آب‌های خلیج فارس را به هند پیوند می‌دهد. از نظر عمق، در نزدیکی جزیره لارک عمق آب به حدود ۳۶ متر و در حوالی شبه‌جزیره مسندم عمان به ۱۴۴ متر می‌رسد (شاملو و فرجی‌راد، ۱۳۹۸: ۱۷۲). تنگه هرمز تقریباً ۱۰۴ مایل دریایی درازا دارد و در پهن‌ترین قسمت خود، به‌سوی خلیج عمان به ۵۲ مایل می‌رسد، در صورتی که باریک‌ترین قسمت به‌سوی خلیج فارس فقط ۲۰ مایل پهنا دارد و در همین جاست که تنگه تماماً پوشیده از دریای سرزمینی کشورهای مقابل است (لینزا، ۱۳۷۱: ۲۲۱).

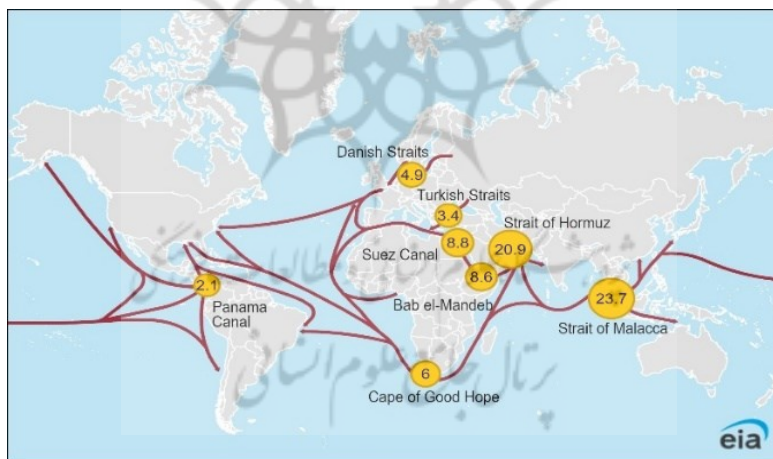

نقشه ۱. موقعیت جغرافیایی تنگه هرمز

(منبع: Freeworldmaps, 2025)

۳-۳. موقعیت راهبردی تنگه هرمز

تنگه‌ها به دلیل موقعیت‌های جغرافیایی ممتاز خود، بر قدرت ملی و سیاست خارجی کشورها تأثیر می‌گذارند و در استراتژی‌های نظامی زمینی و دریایی اهمیت دارند. همچنین به دلیل فراهم آوردن امکان نظارت و کنترل تردد برای کشورهای ساحلی، از ارزش راهبردی برخوردارند (میرزایی تبار، ۱۳۹۳: ۷۴). در این میان، تنگه هرمز به عنوان آبراهی باریک میان خلیج فارس و دریای عمان، جایگاهی منحصر به فرد دارد. موقعیت ژئوپلیتیکی، اقتصادی و نظامی این گذرگاه آن را هم به اهرمی راهبردی برای ایران و هم به نقطه‌ای حساس برای امنیت جهانی بدل کرده است. از نظر حجم ترانزیت نفت، تنگه هرمز یکی از مهم‌ترین گلوگاه‌های استراتژیک جهان محسوب می‌شود (نقشه ۲). کارشناسان امنیت انرژی تأکید دارند که این آبراه تنها مسیر دریایی برای انتقال نفت و گاز از بنادر اصلی خلیج فارس به بازارهای جهانی است و هیچ مسیر جایگزین مؤثری برای آن وجود ندارد؛ از همین رو، هرگونه اختلال در این گذرگاه می‌تواند تأثیرات گسترده‌ای بر بازارهای انرژی برجای بگذارد (Drummond, 2025). این ویژگی هرمز را به قلب تپنده تجارت انرژی جهان تبدیل کرده است.

نقشه ۲. حجم ترانزیت روزانه نفت و سایر مایعات از طریق گلوگاه‌های نفتی دریایی (میلیون بشکه در روز)
(منبع: 2: U.S. Energy Information Administration, 2024)

تجربه نشان داده است که حتی تهدید لفظی به انسداد تنگه هرمز می‌تواند بازار نفت را متلاطم کند، قیمت‌ها را افزایش دهد و سیاست‌گذاری دولت‌ها و شرکت‌های بزرگ انرژی را دستخوش تغییر کند. به بیان دیگر، چنین سناریویی به تعبیر برخی تحلیلگران، «کابوسی برای جهان» خواهد بود (Valente, 2025). از منظر سیاسی و امنیتی نیز ترکیب جغرافیایی منطقه جایگاه ویژه‌ای دارد. تسلط ایران بر ساحل شمالی و عمان بر ساحل جنوبی، موقعیتی کم‌نظیر ایجاد کرده است؛ وضعیتی که به دو کشور این امکان را می‌دهد تا در شرایط بحرانی، از طریق اقدام عملی یا حتی تهدید به اقدام، بر جریان عبوری تأثیر بگذارند. چنین قابلیت تنگه هرمز را به ابزاری کارآمد در معادلات امنیتی و سیاسی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بدل می‌سازد. به همین دلیل است که هرگونه مزاحمت برای تانکرهای نفتی می‌تواند اثر فوری بر بازار انرژی جهانی برجای گذارد (Yadlin & Guzansky, 2012: 2). افزون بر این، اختلال در عبور و مرور از تنگه به سرعت هزینه‌های حمل‌ونقل و بیمه دریایی را بالا می‌برد، مسیرهای جایگزین کشتیرانی را تحمیل می‌کند و هزینه تجارت کالا در سطح منطقه را افزایش می‌دهد (Roussanoglou, 2025). این تحولات به‌ویژه برای کشورهای وابسته به تجارت دریایی، فشار اقتصادی و سیاسی مستقیم ایجاد خواهد کرد.

در نتیجه می‌توان گفت که از دید راهبردی، تنگه هرمز یک «نقطه تعادل حساس» در ژئوپلیتیک انرژی جهان است. کنترل یا حتی تهدید به کنترل این گذرگاه، مسیر تصمیم‌گیری سیاسی و نظامی بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به همین دلیل، موقعیت راهبردی هرمز را می‌توان چنین جمع‌بندی کرد: گلوگاهی حیاتی که امنیت و ثبات آن نه تنها برای کشورهای حاشیه خلیج فارس بلکه برای کل نظام انرژی و اقتصاد جهانی اهمیت حیاتی دارد و هرگونه بی‌ثباتی در آن پیامدهایی فراتر از مرزهای منطقه‌ای ایجاد خواهد کرد.

۳-۴. امکان‌سنجی انسداد تنگه هرمز

کنوانسیون حقوق دریاها^۱ که در سال ۱۹۸۲ به تصویب رسید، اغلب به‌عنوان «قانون اساسی اقیانوس‌ها» توصیف می‌شود. این کنوانسیون مجموعه‌ای جامع از قواعد مربوط به آب‌های سرزمینی، مناطق انحصاری اقتصادی و نیز نحوه عبور کشتی‌ها از آبراه‌های بین‌المللی را تدوین کرده است (Better World Campaign, 2025). بر اساس حقوق بین‌الملل، تنگه هرمز یک تنگه بین‌المللی شناخته می‌شود (Babayev, 2025) و مشمول قواعد کنوانسیون حقوق دریاهاست.

1. United Nations Convention on the Law of the Sea

مطابق بخش سوم این کنوانسیون، حق عبور و مرور ترانزیتی باید به‌طور پیوسته و سریع تضمین شود و امکان توقف یا تعلیق آن وجود ندارد (Kraska, 2014). ماده ۳۸ کنوانسیون به‌طور مشخص بیان می‌کند که عبور ترانزیتی شامل تمامی انواع شناورها اعم از تجاری و نظامی و همچنین زیردریایی‌ها و پرواز هواپیماها می‌شود. این حق، برخلاف عبور بی‌ضرر در آب‌های ساحلی که دولت ساحلی می‌تواند آن را به‌طور موقت معلق کند، غیرقابل تعلیق است. بر همین اساس، شناورهایی که در چارچوب عبور ترانزیتی حرکت می‌کنند، اصولاً از هرگونه بازرسی، توقیف یا اعمال محدودیت توسط کشورهای ساحلی مصون هستند.

در حالی که تا کنون ۱۶۹ کشور عضو سازمان ملل کنوانسیون حقوق دریاهای پذیرفته‌اند، در کنار ایالات متحده، ایران از معدود کشورهایی است که هرچند این کنوانسیون را امضا کرده اما تا کنون آن را به تصویب نرسانده است (Clarence, 2025). با این حال، در چارچوب قواعد موجود، جمهوری اسلامی ایران این اختیار را دارد که در شرایط درگیری نظامی، مقررات ویژه‌ای برای عبور و مرور از تنگه هرمز اعمال کند و مانع تردد شناورهای نظامی کشورهای متخاصم شود. افزون بر این، در دوران صلح نیز حقوق بین‌الملل برای کشورهای ساحلی امکان مداخله در عبور کشتی‌ها را در صورتی به رسمیت می‌شناسد که این عبور تهدیدی علیه حاکمیت ملی، تمامیت ارضی یا امنیت آن‌ها محسوب شود (عسگری و قادری حاجت، ۱۴۰۲: ۱۳۰). البته باید توجه داشت که اصل حق عبور ترانزیتی در تنگه‌های بین‌المللی، طبق قواعد بین‌المللی، به‌طور کلی غیرقابل تعلیق است مگر آنکه شناورها از شرایط عبور ترانزیت خارج شوند و به وضعیت عبور بی‌ضرر منتقل گردند. در این صورت، کشور ساحلی می‌تواند بر اساس حقوق بین‌الملل، کنترل و محدودیت‌هایی را اعمال کند. بنابراین، اگرچه ایران در مقام سیاست‌گذاری ممکن است انسداد تنگه هرمز را به‌عنوان ابزاری برای فشار سیاسی مطرح سازد، اما از منظر حقوقی، بستن این گذرگاه بین‌المللی بر مبنای کنوانسیون ۱۹۸۲ و حتی عرف حقوقی پذیرفته‌شده فاقد وجاهت قانونی است (Cataldi, 2020: 5). به‌واقع، از دید حقوقی، تنها در شرایط جنگی و زمانی که یک کشور ساحلی درگیر منازعه مسلحانه با یک کشور ثالث باشد حق کنترل و حتی بازرسی کشتی‌های تجاری در تنگه‌های تحت مجاورت آن کشور به رسمیت شناخته می‌شود (پورهایشمی و همکاران، ۱۳۹۲: ۹۲). بنابراین، اگرچه تهدید به انسداد می‌تواند در سطح سیاسی و بازدارندگی راهبردی مورد

استفاده قرار گیرد، ولی اقدام عملی ایران در این زمینه از نظر حقوق بین‌الملل مغایر با کنوانسیون حقوق دریاهاست و به‌عنوان نقض قواعد بنیادین عبور و مرور آزاد تلقی می‌شود.

۳-۵. جایگاه تنگه هرمز در محاسبات امنیت ملی ایران

تنگه هرمز یکی از حساس‌ترین گذرگاه‌های دریایی جهان است که ایران آن را بخشی جدایی‌ناپذیر از امنیت ملی خود می‌داند. اهمیت این آبراه تنها به دلیل موقعیت جغرافیایی آن نیست، بلکه به نقش حیاتی‌اش در اقتصاد جهانی و جایگاه ویژه‌اش در دکترین دفاعی ایران بازمی‌گردد. جمهوری اسلامی این تنگه را بخشی از آب‌های سرزمینی خود قلمداد کرده و همواره بر حق حاکمیت در تنظیم عبور و مرور و اجرای قوانین داخلی تأکید دارد. افزون بر این، هرمز در اندیشه نظامی ایران به‌عنوان یک دارایی کلیدی در جنگ نامتقارن تلقی می‌شود؛ جایی که توان بازدارندگی می‌تواند تهدیدات خارجی را مهار کند (Sarkhoshpour et al, 2026: 9).

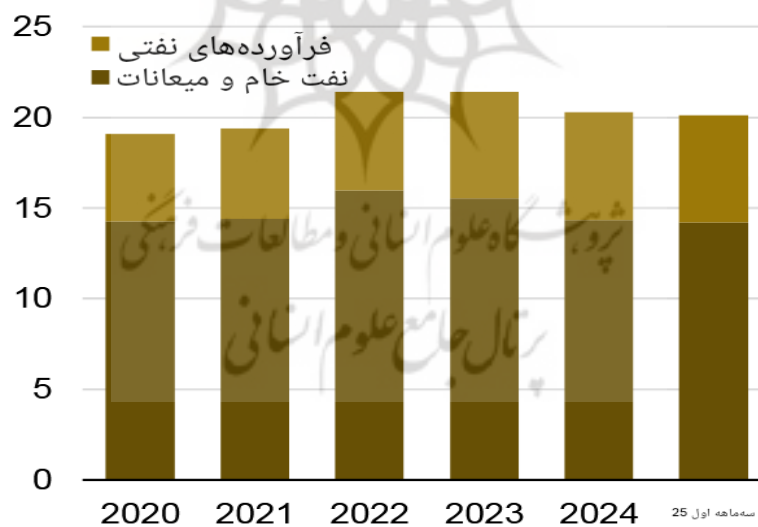
از منظر نظامی، تنگه هرمز نقشی دوگانه ایفا می‌کند: برای نیروی دریایی ابزاری جهت مقابله با تهدیدات زمینی است و برای نیروی زمینی پشتوانه‌ای در برابر قدرت‌های دریایی محسوب می‌شود (امیری و کیانی، ۱۳۹۷: ۱۱۹). چنین ویژگی‌ای سبب شده این گذرگاه نه تنها یک مسیر تجاری بلکه بخشی از عمق دفاعی و سپر امنیتی ایران باشد. این جایگاه با پیروزی انقلاب اسلامی بُعد تازه‌ای پیدا کرد. ایران که پیش از آن متکی بر قدرت‌های خارجی بود، پس از انقلاب بر استقلال و اتکا به ظرفیت‌های منطقه‌ای تأکید کرد. سیاست امنیتی جدید بر این اصل استوار شد که ثبات خلیج فارس باید توسط کشورهای ساحلی تأمین شود، بدون آنکه قدرت‌های فرامنطقه‌ای نقشی در آن داشته باشند. بر همین اساس، تهران تلاش کرده الگویی مشترک و اصولی برای همکاری امنیتی میان کشورهای حوزه خلیج فارس مطرح کند (Jafari et al, 2025: 72). در این چارچوب، تنگه هرمز نه فقط یک گذرگاه حیاتی بلکه نماد حاکمیت و استقلال منطقه‌ای به شمار می‌آید. از زاویه ژئوپلیتیک نیز موقعیت استراتژیک تنگه هرمز ابزار مهمی در اختیار ایران قرار داده است. برخلاف گذرگاه‌هایی مانند کانال پاناما یا دریای سرخ، مسیر جایگزینی برای هرمز وجود ندارد و تمام صادرات انرژی منطقه باید از این آبراه عبور کند. این انحصار جغرافیایی توان تهران در اعمال فشار اقتصادی و سیاسی را افزایش داده است (Taneja, 2025). البته کنوانسیون حقوق دریاهای محدودسازی عبور و مرور در زمان صلح را نمی‌پذیرد، اما موازنه قدرت در منطقه نشان می‌دهد کنترل عملیاتی تنگه در دست ایران است. برتری جغرافیایی و نظامی تهران، در برابر عمان با خط

ساحلی کوتاه و توان محدود، امکان اعمال نفوذ مؤثر را فراهم ساخته است (امیری و زارعی، ۱۳۹۸: ۱۲۴).

به این ترتیب، می‌توان گفت تنگه هرمز برای ایران صرفاً یک گذرگاه انرژی نیست، بلکه محور اصلی بازدارندگی نظامی، استقلال منطقه‌ای و قدرت ژئوپلیتیک کشور به شمار می‌آید؛ جایگاهی که آن را به یکی از ارکان بنیادین امنیت ملی جمهوری اسلامی تبدیل کرده است.

۴. ارزیابی بستن تنگه هرمز از منظر مؤلفه‌های سه‌گانه بازدارندگی

تنگه هرمز به دلیل موقعیت جغرافیایی و ویژگی‌های فیزیکی خود، به گونه‌ای است که بزرگ‌ترین نفتکش‌های جهان می‌توانند به راحتی از آن عبور کنند. همین ویژگی این گذرگاه را به یکی از حیاتی‌ترین گلوگاه‌های انرژی در جهان بدل کرده است. حجم عظیمی از نفت خام و فرآورده‌های نفتی از این مسیر حیاتی عبور می‌کند؛ به طوری که در سال ۲۰۲۴، میانگین جریان نفت از طریق آن حدود ۲۰ میلیون بشکه در روز، رقمی معادل ۲۰ درصد کل مصرف جهانی مایعات نفتی برآورد شد. این میزان در سه‌ماهه نخست ۲۰۲۵ نیز تقریباً ثابت مانده و تغییری چشمگیر نداشته است (نمودار ۱).

نمودار ۱. حجم نفت حمل‌شده از طریق تنگه هرمز (میلیون بشکه در روز)

(منبع: U.S. Energy Information Administration, 2025)

این موقعیت منحصر به فرد هرگونه تهدید به اختلال یا بستن آن را به اقدامی با پیامدهای جهانی و عاملی برای ایجاد شوک‌های اقتصادی و سیاسی در سطح جهانی تبدیل کرده است. به همین دلیل، موضوع بستن یا تهدید به بستن تنگه هرمز در قالب اهرم فشار راهبردی همواره به‌عنوان یکی از سناریوهای کلیدی در ادبیات امنیتی و ژئوپلیتیکی ایران مطرح بوده است. در ادامه این سناریو را از منظر سه مؤلفه اصلی بازاریاندگی، یعنی عقلانیت در تصمیم‌گیری، اعتبار تهدید و قابلیت اجرا مورد بررسی قرار خواهیم داد:

۴-۱. عقلانیت

تهاجم ۱۲ روزه ۲۰۲۵ اسرائیل و آمریکا به ایران این تصور راهبردی را تقویت کرد که ایران در صورت اتخاذ یک تصمیم سیاسی، از قابلیت فنی لازم برای اختلال در عبور و مرور انرژی از تنگه هرمز، دست‌کم برای یک دوره زمانی محدود، برخوردار است. با این حال، پرسش بنیادین در بعد اقتصادی این است که چنین تهدیدی تا چه حد می‌تواند به عنوان یک ابزار فشار مؤثر و پایدار عمل کند.

برآوردها نشان می‌دهد در سال ۲۰۲۴ حدود ۸۴ درصد نفت خام و میعانات گازی و ۸۳ درصد گاز طبیعی مایع عبوری از تنگه هرمز به بازارهای آسیایی منتقل شده است. در این میان، چین، هند، ژاپن و کره جنوبی که اغلب از آن‌ها به‌عنوان متحدان یا مشتریان کلیدی ایران یاد می‌شود مقاصد اصلی این محموله‌ها بوده‌اند و به‌تنهایی ۶۹ درصد از کل جریان نفت خام و میعانات گازی این تنگه را جذب کرده‌اند. بنابراین، بازارهای آسیایی بیشترین آسیب‌پذیری را در برابر هرگونه اختلال در عرضه از مسیر هرمز خواهند داشت (نمودار ۲). همزمان، اقتصاد اکثر کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، به‌ویژه عربستان سعودی، به‌شکل حیاتی به درآمدهای حاصل از این مسیر وابسته است. عربستان به عنوان بزرگ‌ترین صادرکننده نفت جهان، تنها در سال گذشته حدود ۵,۳ میلیون بشکه در روز را از طریق این تنگه صادر کرد و در صورت وقوع اختلال، مستعد متحمل شدن خسارتی قابل توجه خواهد بود. میزان این خسارت به‌طور مستقیم به مدت زمان انسداد بستگی دارد و اختلالات طولانی‌مدت به‌طور قطع می‌تواند به کسری بودجه فزاینده در سراسر منطقه بینجامد (Hadchity, 2025).

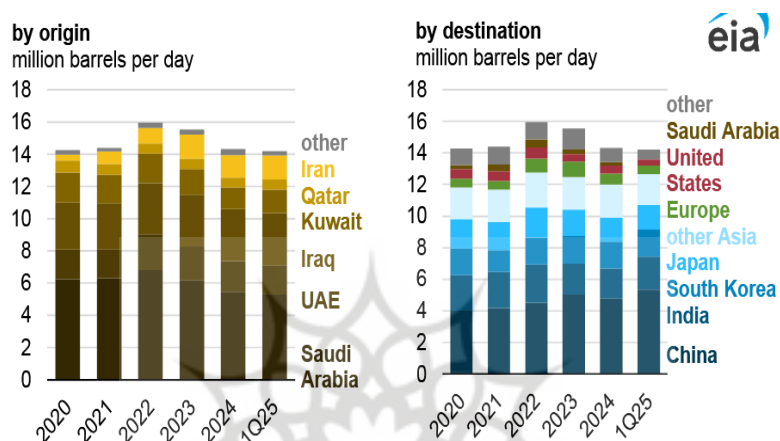
از سوی دیگر، پیامدهای اقتصادی برای ایران نیز بی‌درنگ و ملموس خواهد بود. داده‌های ردیابی تجاری در تابستان ۲۰۲۵ نشان می‌دهد که صادرات نفت ایران در بازه‌های زمانی مختلف

بین ۱,۵ تا ۲,۲ میلیون بشکه در روز در نوسان بوده است (نمودار ۳). با در نظر گرفتن میانگین صادرات روزانه ۱,۶ میلیون بشکه و قیمت مبنای ۷۰ دلار برای هر بشکه، درآمد سالانه نفتی ایران حدود ۴۰,۹ میلیارد دلار برآورد می‌شود ($۱,۶۰۰,۰۰۰ \times ۷۰ \times ۳۶۵ = ۴۰,۸۸$ میلیارد دلار). یک توقف کامل ۳۰ روزه به معنای از دست دادن تقریبی ۳,۳۶ میلیارد دلار از درآمد ارزی است. برای درک بهتر ابعاد این شوک، با فرض تولید ناخالص داخلی حدود ۴۹۰ میلیارد دلاری ایران بر اساس آمار بانک جهانی (World Bank, 2025)، از دست رفتن درآمد ۳۰ روزه معادل تقریباً ۸ درصد از تولید ناخالص داخلی یک ماه کشور است. این سطح از شوک اقتصادی می‌تواند کسری بودجه دولت، نوسانات شدید بازار ارز و فشارهای تورمی را عمیقاً تشدید کند. این فشارها به‌نوبه خود می‌تواند به نارضایتی گسترده اجتماعی دامن بزند؛ عاملی که ریشه اغلب ناآرامی‌های سال‌های اخیر ایران شناسایی شده است (Kozhanov, 2022).

در مقابل، سهم ایالات متحده آمریکا از نفت عبوری از تنگه هرمز تنها حدود ۳ درصد و سهم اتحادیه اروپا بین ۸ تا ۱۲ درصد برآورد می‌شود (Lawson, 2025). این شکاف عمیق در سطح وابستگی، پیامدهای اقتصادی ناشی از انسداد تنگه را به‌شدت نامتقارن می‌سازد. در واقعیت، عمده فشار اقتصادی متوجه متحدان و شرکای تجاری اصلی ایران (کشورهای آسیایی و همسایگان حاشیه خلیج فارس) خواهد شد، نه رقبای راهبردی آن (آمریکا و اروپا). این نامتقارن بودن «عقلانیت» اقتصادی بستن تنگه را زیر سؤال می‌برد؛ زیرا عملاً مشتریان و متحدانی که ایران قصد دارد از آن‌ها برای اعمال فشار بر غرب استفاده کند، بیش از همه آسیب خواهند دید. افزون بر این، چنین اقدامی می‌تواند با ایجاد یک اجماع بین‌المللی علیه ایران و تحریک همسایگان منطقه‌ای که اقتصادشان در معرض تهدید جدی قرار می‌گیرد (مانند عربستان سعودی و امارات)، آنان را به عکس‌العملی خصمانه وادار کند.

با توجه به موارد بیان‌شده، کارشناسان اقتصادی اغلب اقدام ایران در بستن تنگه هرمز را به «بمب‌گذاری انتحاری» تشبیه می‌کنند (Better World Campaign, 2025). این استعاره به‌خوبی گویای آن است که اگرچه ایران ممکن است حریف را مجروح کند، اما خود نیز در این فرایند آسیب‌های جبران‌ناپذیری متحمل خواهد شد. بنابراین، از منظر محاسبه هزینه-فایده (عقلانیت ابزاری)، به نظر می‌رسد تهدید به بستن تنگه بیشتر هنگامی قدرت بازدارندگی خود را حفظ می‌کند که به‌عنوان یک ابزار تاکتیکی برای جلوگیری از تشدید درگیری به کار رود، نه به‌عنوان

یک اقدام راهبردی که اجرای کامل آن می‌تواند پیامدهای ویرانگری برای اقتصاد ایران و روابط آن با شرکای کلیدی داشته باشد. به این ترتیب، تهدید به بستن تنگه هرمز به‌عنوان بخشی از دیپلماسی انرژی احتمالاً مؤثرتر از اجرای عملی آن است؛ زیرا هزینه‌های اقتصادی و سیاسی این اقدام به‌مراتب از فواید آن پیشی می‌گیرد.

نمودار ۲. میزان عبور نفت خام و فراورده‌های نفتی در سه ماه نخست ۲۰۲۵

(منبع: U.S. Energy Information Administration, 2025)

نمودار ۳. صادرات نفت خام ایران از ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۵

(منبع: MacroTrends, 2025)

۴-۲. باورپذیری

سابقه پرتنش نظامی و رزمایش‌های مکرر ایران در منطقه این باور راهبردی را در نزد ناظران بین‌المللی تقویت کرده است که این کشور از توانایی فنی و عملیاتی لازم برای ایجاد اختلال در تردد کشتی‌ها در تنگه هرمز برخوردار است (Mouton, 2025). این تصور با نمایش پیوسته توانمندی‌های نظامی ایران شامل ناوگان قایق‌های تندرو، زیردریایی‌ها، ناوچه‌های جنگی و به‌ویژه سامانه‌های موشکی کروز ضدکشتی که به‌طور خاص برای درگیری در محیط آبی تنگه هرمز طراحی و تمرین شده‌اند، بیش از پیش باورپذیر شده است (امیری و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۴۲-۹۴۳). عامل دیگری که به اعتبار این تهدید می‌افزاید ساختار اقتصادی نسبتاً متنوع‌تر ایران در مقایسه با بسیاری از همسایگان نفتی خود است. با توجه به اینکه بخش عمده‌ای از تولیدات صنعتی ایران در درجه اول به بازار داخلی فروخته می‌شود (Wrede, 2025)، این کشور ممکن است در کوتاه‌مدت توانایی تحمل فشار ناشی از بستن تنگه را داشته باشد. این ادراک، تهدید ایران را در نگاه دشمنان، معتبر و قابل‌اتکا نشان می‌دهد.

شواهد عینی از باورپذیری این تهدید را می‌توان در واکنش‌های بازار جهانی نفت در پی تهاجم ۲۰۲۵ اسرائیل و آمریکا و تهدید متقابل ایران مشاهده کرد. با تصویب قانونی تهدید به بستن تنگه در ۲۲ ژوئن ۲۰۲۵ توسط مجلس ایران، قیمت نفت خام برنت به سرعت و در واکنش به این ریسک ژئوپلیتیک، تا ۷۹٫۵۰ دلار جهش کرد. این واکنش اولیه بازار نشان‌دهنده آن بود که بازیگران، تهدید ایران را حتی به‌صورت نمادین باورپذیر ارزیابی می‌کنند، تا آنجا که برخی تحلیلگران افزایش قیمت تا ۱۳۰ دلار را نیز محتمل دانستند (Davies, 2025).

با این حال، این باورپذیری همان‌طور که در نمودار ۴ نشان می‌دهد مطلق نبوده و نسبی است، به‌نحوی که قیمت به سرعت بخش عمده افزایش را از دست داد و به ۷۴٫۸۵ دلار کاهش یافت. این الگو حاکی از آن است که بازارها پس از شوک اولیه، احتمال وقوع یک انسداد طولانی‌مدت و تمام‌عیار را پایین ارزیابی کردند. سه عامل کلیدی این تعدیل در باورپذیری را توضیح می‌دهند:

۱. واکنش جامعه بین‌المللی و وجود ظرفیت‌های جایگزین: بازیگران اصلی به سرعت ظرفیت خود برای تعدیل شوک را به رخ کشیدند. آژانس بین‌المللی انرژی در آن مقطع، ظرفیت تولید مازاد جهانی را حدود ۵٫۴ میلیون بشکه در روز برآورد کرد (Ratner et al, 2025: 3). این

ظرفیت، همراه با ذخایر استراتژیک عظیم کشورهای مصرف‌کننده، این اطمینان را به بازار داد که حتی در صورت وقوع اختلال، جایگزین‌های کوتاه‌مدتی وجود خواهد داشت.

۲. تحرکات دیپلماتیک: واکنش سریع دیپلماتیک قدرت‌های بزرگ، به‌ویژه آمریکا که از چین (بزرگ‌ترین مشتری نفت ایران) خواست تا تهران را از این اقدام بازدارد (Kimball, 2025)، به بازار این پیام را فرستاد که جامعه بین‌المللی اجازه وقوع یک بحران پایدار را نخواهد داد.

۳. وابستگی اعتبار تهدید به عقلانیت: سومین و شاید بنیادی‌ترین عامل تعدیل‌کننده باورپذیری، ارزیابی نهایی بازیگران از کلیت سناریو بازدارندگی ایران است. بازارها و دشمنان تهدید به بستن تنگه را به صورت مجزا و انتزاعی تحلیل نمی‌کنند، بلکه آن را در چارچوب گسترده‌تر به‌ویژه «عقلانیت» این اقدام ارزیابی می‌کنند. بنابراین، اگرچه ایران از قابلیت اجرای کافی برای ایجاد اختلال برخوردار است، اما ارزیابی بازیگران این است که اجرای کامل و طولانی‌مدت این تهدید مستلزم سطحی از هزینه‌پذیری است که با عقلانیت اقتصادی و سیاسی ایران در تناقض آشکار قرار می‌گیرد. همان‌طور که پیش‌تر بررسی شد، پیامدهای خودویرانگر اقتصادی این اقدام برای ایران و متحدانش، آن را به گزینه‌ای غیرعقلانی تبدیل می‌کند. در نتیجه، شکاف میان «توانایی» و «تمایل» مهم‌ترین دلیل برای تعدیل نهایی باورپذیری و بازگشت نسبی آرامش به بازارها پس از یک شوک اولیه است.

نکته جالب توجه، تفاوت در رفتار بخش‌های مختلف بازار بود. اگرچه بازارهای مالی (قیمت نفت) به سرعت تعدیل شدند، اما بازارهای عملیاتی (بیمه و حمل‌ونقل) سطح بالاتری از ریسک را باور کردند؛ به‌طوری که هزینه بیمه کشتی‌های عبوری دو برابر و نرخ کرایه تانکرها ۵۰ درصد افزایش یافت (Meredith, 2025). با این حال، حتی در این بخش نیز شرکت‌های بزرگ کشتیرانی جهان مانند «Mærsk» و «CMA-CGM» با اعلام تداوم تردد خود، نشان دادند که این تهدید را به معنای تعطیلی کامل و قطعی تنگه تفسیر نکرده‌اند (Chirls, 2025).

می‌توان نتیجه گرفت که تهدید ایران به بستن تنگه هرمز در کوتاه‌مدت کاملاً باورپذیر و تأثیرگذار است، که همین امر آن را به یک ابزار بازدارندگی مفید تبدیل می‌کند. افزایش هزینه‌های بیمه، کرایه حمل‌ونقل و واکنش فوری بازار نفت مؤید همین واقعیت است. اما مجموعه‌ای از عوامل تعدیل‌کننده همچون ظرفیت تولید مازاد، مسیرهای جایگزین محدود، فشارهای دیپلماتیک و واکنش سریع اپراتورهای حمل‌ونقل، سبب تضعیف باورپذیری یک انسداد

پایدار و بلندمدت می‌شود. بر این اساس، اعتبار تهدید ایران امری ایستا نیست، بلکه پدیده‌ای پویاست که در پرتو ارزیابی مستمر بازیگران بین‌المللی تعریف می‌شود.

نمودار ۴. تغییرات قیمت نفت خام و نفت برنت در بحبوحه بحران ۲۰۲۵

(منبع: World and New World Journal Policy Team, 2025)

۳-۴. قابلیت اجرا

از منظر قابلیت اجرا، ایران بدون شک از توانایی فنی و نظامی اولیه برای ایجاد اختلال در تردد کشتی‌ها در تنگه هرمز برخوردار است. این توانمندی‌ها که طی دهه‌ها توسعه یافته، شامل زرادخانه‌ای از موشک‌های کروز ضدکشتی پرتاب‌شونده از ساحل، ناوگان قایق‌های تندروی تهاجمی، مین‌های دریایی و زیردریایی‌های سبک می‌شود که همگی بر پایه قابلیت عملیات نامتقارن برای درگیری در محیط آبی کم‌عرض و شلوغ تنگه هرمز طراحی شده‌اند. این قابلیت‌ها به ایران امکان می‌دهد تا در کوتاه‌مدت، ریسک عبور از تنگه را به شدت افزایش دهد، هزینه‌های بیمه و حمل‌ونقل را غیرقابل تحمل کند و به‌طور موقت تردد را متوقف سازد.

با این حال، این قابلیت اجرایی پایدار و قطعی نیست و با موانع راهبردی عظیمی روبه‌رو خواهد شد. مهم‌ترین این موانع مجموعه‌ای از واکنش‌ها شامل اقدامات دیپلماتیک و حتی گزینه‌های نظامی از سوی ایالات متحده آمریکا و احتمالاً همراهی برخی کشورهای غربی و منطقه‌ای است (Harkavy, 2025). ناوگان پنجم نیروی دریایی ایالات متحده، که در بحرین مستقر است، دقیقاً با فلسفه حضور و مهار تهدیدها در تنگه هرمز ایجاد شده است. این ناوگان مجهز به پیشرفته‌ترین

سامانه‌های دفاع ضد موشکی، جنگ الکترونیک و هواپیماهای نظارتی است که توانایی خنثی‌سازی حملات موشکی، شکار قایق‌های تندرو و پاک‌سازی میدان‌های مین را دارد. بنابراین، هرگونه اقدام ایران برای بستن کامل تنگه می‌تواند به یک درگیری نظامی تمام‌عیار با آمریکا تبدیل شود که در آن، برتری فنی و لجستیکی قاطع در اختیار نیروی دریایی ایالات متحده است. به این ترتیب، اگر هرمز بسته و سپس با اقدام نظامی خارجی به سرعت بازگشایی شود، بنیان بازدارندگی ایران فرومی‌ریزد. چنین سناریویی هم ناتوانی ایران در انسداد پایدار را آشکار می‌کند، هم برتری نظامی رقبای خارجی را اثبات می‌سازد و هم هزینه اقدام علیه ایران را کاهش می‌دهد. در نتیجه، اعتبار تهدیدهای آینده به شدت تضعیف شده و بازدارندگی مبتنی بر ترس عملاً بی‌اثر می‌شود.

از منظر اقتصادی نیز بستن تنگه هرمز برای ایران بیش از سیاست اجرایی پایدار، یک تهدید نمادین است. دلیل آن روشن است: اقتصاد ایران به‌طور مستقیم به همین گذرگاه وابسته است و بیش از ۹۰ درصد تجارت خارجی، به‌ویژه صادرات نفت، از این مسیر انجام می‌شود (میرترابی، ۱۳۹۷). بنابراین اگر ایران هرمز را مسدود کند، در واقع مهم‌ترین شریان درآمد ارزی خود را قطع کرده است. از سوی دیگر، تجربه نشان داده است که بازار انرژی در برابر بحران‌ها به‌جای توقف، با افزایش هزینه‌ها واکنش نشان می‌دهد. در تنش‌های سال ۲۰۲۵، هزینه بیمه کشتی‌ها و کرایه نفتکش‌ها افزایش یافت، اما جریان صادرات قطع نشد. این بدان معناست که اقتصاد جهانی ترجیح می‌دهد نفت را گران‌تر حمل کند تا اینکه کاملاً آن را متوقف سازد. این انعطاف‌پذیری بازار، اثرگذاری هرگونه اقدام ایران برای ایجاد اختلال پایدار را کاهش می‌دهد. قابلیت اجرایی بستن تنگه هرمز در سطح منطقه‌ای نیز به سرمایه‌گذاری جایگزین کشورهای عربی حوزه خلیج فارس گره خورده است. خط لوله شرق به غرب عربستان می‌تواند روزانه تا ۵ میلیون بشکه نفت را به دریای سرخ منتقل کند (Global Energy Monitor, 2024) و خط لوله حبشان-فجیره در امارات نیز ظرفیتی نزدیک به ۱٫۵ میلیون بشکه در روز دارد (Bandyopadhyay, 2025). این ظرفیت‌ها به‌تنهایی جایگزین کل هرمز نمی‌شوند، اما فشار اقتصادی ناشی از انسداد را کاهش داده و به بازار جهانی فرصت تنفس می‌دهند.

عامل دیگر، ذخایر راهبردی انرژی است. کشورهای عضو آژانس بین‌المللی انرژی موظف‌اند دست کم ۹۰ روز ذخیره اضطراری داشته باشند. حتی بسیاری از کشورها ذخایر خود را بسیار بالاتر از تعهدات آژانس بین‌المللی انرژی نگه می‌دارند (U.S. Energy Information Administration,).

(2024). در سال ۲۰۲۲، ایالات متحده بیش از ۱۸۰ میلیون بشکه نفت از ذخایر خود آزاد کرد تا اثر جنگ اوکراین بر بازار انرژی را مهار کند (Browning & Gardner, 2022). این تجربه نشان می‌دهد که اگر ایران هرمز را ببندد، کشورهای مصرف‌کننده بزرگ به سرعت با آزادسازی ذخایر، فشار قیمتی را کنترل خواهند کرد.

در مجموع، می‌توان گفت اگرچه ایران از قابلیت اجرای تاکتیکی برای ایجاد اختلال موقت برخوردار است، اما قابلیت اجرای راهبردی آن برای بستن پایدار تنگه هرمز با برخی محدودیت‌ها مواجه است. بدین معنا، این اقدام به احتمال زیاد نه تنها با پاسخ نظامی قاطع آمریکا روبه‌رو خواهد شد، بلکه به دلیل وجود خطوط لوله جایگزین، ذخایر اضطراری و واکنش انعطاف‌پذیر بازار جهانی، اثر اقتصادی آن کوتاه‌مدت خواهد بود. این عمل ایران را از یک قربانی به یک دشمن خطرناک در نظر جامعه بین‌المللی تبدیل خواهد کرد (Ma, 2025). بنابراین، قابلیت اجرا نیز مانند دو مؤلفه دیگر بازدارندگی (عقلانیت و اعتبار)، در بلندمدت با چالش‌های بنیادینی مواجه است، چالش‌هایی که باعث می‌شوند بستن تنگه بیشتر به عنوان یک ابزار بازدارندگی و برای افزایش قدرت چانه‌زنی و رفع تهدید کاربرد داشته باشد.

۵. نتیجه‌گیری

بررسی مؤلفه‌های سه‌گانه بازدارندگی (عقلانیت، اعتبار و قابلیت اجرا) در مورد تهدید ایران به بستن تنگه هرمز، تصویری پیچیده از یک بازدارندگی مشروط و تاکتیکی را ترسیم می‌کند. این مطالعه نشان می‌دهد که قدرت واقعی ایران نه در توانایی انسداد پایدار، بلکه در «قدرت تهدید معتبر» نهفته است. ایران با سرمایه‌گذاری بر نمایش قابلیت‌های نظامی خود شامل موشک‌های کروز ضد کشتی، ناوگان قایق‌های تندرو و مین‌های دریایی موفق شده است اعتبار تهدید خود را در چشم ناظران بین‌المللی تقویت کند. این باورپذیری به ایران اجازه می‌دهد از تنگه هرمز به عنوان اهرمی برای چانه‌زنی و افزایش هزینه مداخله علیه خود استفاده نماید.

با این حال، این بازدارندگی ذاتاً شکننده و ناپایدار است. از یک سو، اجرای عملی این تهدید به دلیل وابستگی شدید اقتصاد ایران به همین آبراه به‌نوعی خودزنی راهبردی تبدیل خواهد شد. از سوی دیگر، تأثیر نامتقارن انسداد بر متحدان ایران نسبت به رقبای، وجود خطوط لوله جایگزین، ذخایر استراتژیک جهانی و توانایی بازار انرژی برای تعدیل شوک‌ها، اثرگذاری این اقدام را محدود می‌سازد. افزون بر این، حضور نظامی قطعی ناوگان پنجم آمریکا و متحدانش در منطقه که

دقیقاً برای مقابله با چنین سناریوهایی طراحی شده است، امکان تداوم هرگونه انسداد پایدار را منتفی می‌سازد. در نتیجه، بازدارندگی ایران در تنگه هرمز نه یک اهرم مطلق، بلکه ابزاری تاکتیکی و مشروط است که اثرگذاری آن وابسته به حفظ تعادل ظریف بین اعتبار تهدید و اجتناب از اقدام عملی است. به عبارتی، اثربخشی آن نه از طریق اجرای تهدید بلکه از طریق تأثیرگذاری بر محاسبات هزینه-فایده دیگر بازیگران حاصل می‌شود.

به‌واقع، موفقیت راهبردی ایران منوط به حفظ موازنه ظریف بین تقویت مستمر اعتبار تهدید از یک سو و پرهیز هوشمندانه از تبدیل آن به بحرانی واقعی که به فروپاشی این بازدارندگی بینجامد از سوی دیگر است. بنابراین، تنگه هرمز برای ایران بیشتر یک «ابزار بازدارندگی» است تا یک «گزینه اجرایی». در نتیجه، تهدید به بستن آن را باید نه به‌عنوان یک شمشیر برنده بلکه به‌عنوان سایه‌ای از عدم قطعیت درک کرد که ایران را قادر می‌سازد هزینه مداخله علیه خود را افزایش دهد. یافته‌های این پژوهش را می‌توان به صورت زیر نشان داد:

جدول ۱. ارزیابی تهدید به بستن تنگه هرمز ایران بر اساس الگوی سه‌گانه بازدارندگی

مؤلفه بازدارندگی	نقاط قوت (عوامل افزایش‌دهنده بازدارندگی)	موانع و محدودیت‌های اصلی (عوامل کاهش‌دهنده بازدارندگی)
عقلانیت	- ایجاد شوک اولیه در بازارهای جهانی؛ - ایجاد فشار کوتاه مدت برای رقبای راهبردی؛ - افزایش قدرت چانه‌زنی در کوتاه‌مدت.	- تأثیر نامتقارن: آسیب بیشتر به متحدان (چین، هند) و همسایگان (خلیج فارس) نسبت به رقبای (آمریکا، اروپا)؛ - هزینه اقتصادی ویرانگر برای ایران: از دست دادن حداقل ۳,۳ میلیارد دلار درآمد در ماه؛ - تحریک اجماع بین‌المللی علیه ایران.
باورپذیری	- قابلیت‌های نظامی اثبات‌شده؛ - موشک‌های ضدکشتی، ناوگان قایق‌های تندرو، مین‌ها؛ - واکنش فوری بازارها: افزایش قیمت نفت و هزینه‌های بیمه پس از تهدید؛ - اقتصاد نسبتاً متنوع‌تر ایران در کوتاه‌مدت.	- ارزیابی عدم تمایل به پرداخت هزینه بلندمدت: شکاف بین «توانایی» و «تمایل» ایران؛ - وجود ظرفیت‌های جایگزین جهانی: ذخایر استراتژیک و تولید مازاد؛ - ذخایر راهبردی انرژی کشورهای مصرف‌کننده؛ - فشار دیپلماتیک بین‌المللی برای مهار بحران.

- حضور فعال ناوگان پنجم آمریکا در خلیج فارس (توانایی پاک‌سازی مین و خنثی‌سازی حملات)؛ - وابستگی خود ایران به تنگه: بخش اعظم صادرات ایران از همین مسیر انجام می‌شود؛ - وجود مسیرهای جایگزین محدود: خطوط لوله شرق- غرب عربستان و حبشان- فجیره امارات.	- توانایی تاکتیکی برای اختلال موقت: ایجاد ریسک، افزایش هزینه‌ها و توقف کوتاه‌مدت تردد؛ - دانش و تجربه عملیاتی در محیط تنگه.	قابلیت اجرا
--	---	--------------------

(منبع: یافته‌های پژوهش)

منابع

- آجرلو، محمدجعفر؛ باپیری، مسعود. (۱۳۹۲). «نقش تنگه هرمز و جزایر شمالی آن در تأمین امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران». *سیاست دفاعی*، ۲۱(۸۴)، ۹۹-۱۳۴. https://journals.ihu.ac.ir/article_203178.html
- امیری، سروش؛ زارعی، غفار. (۱۳۹۸). «جایگاه ژئوپلیتیکی خلیج فارس در راهبرد و الگوی امنیتی جمهوری اسلامی ایران». *پژوهش‌های روابط بین‌الملل*، ۹(۴)، ۱۱۵-۱۴۵. https://www.iisajournals.ir/article_106865.html
- امیری، سروش؛ کیانی، جواد. (۱۳۹۷). «جایگاه همبستگی مرزی تنگه هرمز و منطقه خلیج فارس در امنیت ملی ایران بعد از جنگ سرد: رهیافت ژئوپلیتیک با قدرت محور». *راهبرد سیاسی*، ۲(۴)، ۱۰۹-۱۳۷. https://www.rahbordsyasi.ir/article_135168.html?lang=fa
- امیری، علی؛ حقیقی، علی‌محمد؛ زارعی، غفار. (۱۳۹۹). «پیامدهای سیاسی-اقتصادی مدیریت ژئوپلیتیک تنگه هرمز در سیاست خارجی ج. ا. ایران بر امنیت خلیج فارس». *جامعه‌شناسی سیاسی ایران*، ۳(۳)، ۹۳۲-۹۵۱. <https://doi.org/10.30510/psi.2021.321344.2851>
- پورهایمی، سید عباس؛ نعمتی، اکرم؛ حیدری، فلورا. (۱۳۹۲). «رژیم حقوقی حفاظت محیط‌زیست آبراه‌های بین‌المللی با تأکید بر تنگه هرمز». *تحقیقات حقوق خصوصی و کیفری (دانشنامه حقوق و سیاست)*، ۹(۲۰)، ۷۸-۱۰۲. <https://sanad.iau.ir/Journal/jlap/Article/799802>
- رحیمی‌روشن، حسن. (۱۳۹۶). «بازدارندگی منطقه‌ای و تأمین امنیت جمهوری اسلامی ایران». *سیاست و روابط بین‌الملل*، ۱۱(۱)، ۷۹-۹۹. <https://doi.org/10.22080/jpir.2017.1608>
- ریاضی، وحید. (۱۴۰۲). «الگوی بازدارندگی راهبردی سازمان‌های نظامی در محیط امنیتی». *مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی*، ۱۳(۵۰)، ۲۲۵-۲۵۲. <https://doi.org/20.1001.1.24234621.1402.13.50.9.4>
- شاملو، رضا؛ فرجی‌راد، عبدالرضا. (۱۳۹۸). «بررسی پیامدهای سیاسی-اقتصادی تنش در تنگه استراتژیک هرمز». *مطالعات راهبردی سیاست بین‌الملل*، ۳(۶)، ۱۶۷-۱۸۸. <https://doi.org/10.22080/jpir.2020.2740>

- عسگری، سهراب؛ قادری حاجت، مصطفی. (۱۴۰۰). «جایگاه ژئوپلیتیکی تنگه هرمز در راهبرد دفاع دریای ایران». *مطالعات بنیادین و کاربردی جهان اسلام*، ۳(۷)، ۱۱۳-۱۴۶. https://journal.iwfs.com/article_134815.html?lang=fa
- فرهادی، فرشید؛ یزدانی، عنایت‌الله. (۱۳۹۸). «بازسازی مفهومی و نظری بازدارندگی در سامانه‌های پیچیده و آشوبی». *سیاست دفاعی*، ۲۸(۱۰۹)، ۹-۴۳. <https://doi.org/20.1001.1.10255087.1398.28.1.1.7>
- لینزا، یومبرتو. (۱۳۷۱). «تحدید حدود فلات قاره در خلیج فارس و حق عبور از تنگه هرمز». ترجمه حسین عبدالرحیم ذاکر، *مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی*، ۲۸(۰)، ۲۵۱-۲۲۰. https://jflps.ut.ac.ir/article_15121.html
- میرترابی، سعید. (۱۳۹۷). «۹۰ درصد تجارت ایران به تنگه هرمز وابسته است/ بستن هرمز به سود ایران نیست». *خبرگزاری ایسنا*، بازیابی از: <https://www.isna.ir/xd3tsK>
- میرزایی تبار، میثم. (۱۳۹۳). «تنگه هرمز و نقش استراتژیک آن در گذر تاریخ». *مطالعات خلیج فارس*، ۱(۴)، ۷۳-۸۵. https://persiangulf.iranology.ir/file/41_11_full.pdf
- نجات سیدعلی؛ عباسی، ابراهیم؛ طالبی، صغری. (۱۳۹۵). «الگوی امنیتی بازدارندگی در تنگه هرمز و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران». *پژوهش‌های راهبردی سیاست*، ۵(۱۷)، ۵۹-۸۱. <https://doi.org/10.22054/qpps.2016.4348>

References

- Ajili, H. & Rezaee, N. (2020). "Iranian military capabilities and possibility of blocking Hormuz Strait by Iran". *Cywilizacja i Polityka*, 18, 59-80. <https://doi.org/10.15804/cip202005>
- Ajorloo, M. J. & Bapiri, M. (2013). "The Role of the Strait of Hormuz and its Northern Islands in Ensuring the National Security of the Islamic Republic of Iran". *Defense Policy*, 21(84), 99-134. [In Persian]. https://journals.ihu.ac.ir/article_203178.html
- Amiri, A.; Haghighi, A. M. & Zarei, G. (2020). "Political-economic consequences of the geopolitical management of the Strait of Hormuz in the foreign policy of the Islamic Republic of Iran on the security of the Persian Gulf". *Political Sociology of Iran*, 3(3), 932-951. [In Persian]. <https://doi.org/10.30510/psi.2021.321344.2851>
- Amiri, S. & Kiani, J. (2018). "The position of the border solidarity between the Strait of Hormuz and the Persian Gulf region in Iran's national security after the Cold War Geopolitical or power-oriented approach". *Journal of Political Strategy*, 2(4), 109-137. [In Persian]. https://www.rahbordsyasi.ir/article_135168.html?lang=fa
- Amiri, S. & Zareei, G. (2020). "Geopolitical position of the Persian Gulf (Strait of Hormuz) in the strategy of the Islamic Republic of Iran". *International Relations Researches*, 9(4), 115-145. [In Persian]. https://www.iisajournals.ir/article_106865.html
- Arie, K. (2016). "Complex deterrence theory and the post-cold war security environment". *NIDS Journal of Defense and Security*, (17), 21-39. https://www.nids.mod.go.jp/english/publication/kiyo/pdf/2016/bulletin_e2016_3.pdf
- Asgari, S. & Ghadri Hajat, M. (2021). "The strait of Hormoz geopolitical role in Iran's Maritime Defense Strategy". *The Fundamental and Applied Studies of the Islamic World*, 3(7), 113-146. [In Persian]. https://journal.iwfs.com/article_134815.html?lang=en
- Babayev, R. (2025). "What happens if Iran closes the Strait of Hormuz?" *Modern Diplomacy*, Retrieved from: <https://moderndiplomacy.eu/2025/06/24/what-happens-if-iran-closes-the-strait-of-hormuz/>

- Bandyopadhyay, S. (2025). "Iran-Israel war: UAE oil pipeline offers safe alternative in case of Hormuz closure". *Khaleej Times*, Retrieved from: <https://www.khaleejtimes.com/business/iran-israel-war-uae-oil-pipeline-offers-safe-alternative-in-case-of-hormuz-closure>
- Better World Campaign. (2025). "UNCLOS, the Strait of Hormuz and Iran's big gamble on the high seas". Retrieved from: <https://betterworldcampaign.org/blog/unclos-the-strait-of-hormuz-and-irans-big-gamble-on-the-high-seas>
- Browning, N. & Gardner, T. (2022). "Analysis-U.S. and allies may find tapping stockpiles inadequate to plug Russian oil gap". *Euronews*, Retrieved from: <https://www.euronews.com/next/2022/03/31/ukraine-crisis-oil-storage>
- Cataldi, G. (2020). "The Strait of Hormuz". *QIL, Zoom-in*, (76), 5-19. <https://www.qil-qdi.org/the-strait-of-hormuz/>
- Chirls, S. (2025). "Tanker rates surge, Maersk still sailing through Strait of Hormuz". *FreightWaves*, Retrieved from: <https://www.freightwaves.com/news/tanker-rates-surge-container-lines-monitor-mideast-after-us-bombs-iran>
- Clarence, B. (2025). "What is the Strait of Hormuz and why is it so important for global shipping?" *The Conversation*, Retrieved from: <https://theconversation.com/what-is-the-strait-of-hormuz-and-why-is-it-so-important-for-global-shipping-260920>
- Damayanti, A.; Meresin, A. & Karyoprawiro, B. L. (2022). "United States-Iran shared interest and the stability of the Strait of Hormuz". *Global Strategis*, 16(2), 357-378.
- Davies, R. (2025). "Price of oil could spike after Iran's parliament votes to close key shipping route". *The Guardian*, Retrieved from: <https://www.theguardian.com/business/2025/jun/22/oil-prices-expected-to-rise-after-us-attack-on-iran>
- Drummond, M. (2025). "Strait of Hormuz: Here's why Iran might close this crucial waterway". *Sky News*, Retrieved from: <https://news.sky.com/story/strait-of-hormuz-heres-why-iran-might-close-this-crucial-waterway-and-how-13387480>
- Farhadi, F. & Yazdani, E. (2020). "A Theoretical and Conceptual Reconstruction of Deterrence in Chaotic and Complicated Systems". *Defense Policy*, 28(109), 9-43. [In Persian]. <https://doi.org/20.1001.1.10255087.1398.28.1.1.7>
- Freeworldmaps. (2025). "Strait of Hormuz". *freeworldmaps.net*, Retrieved from: <https://www.freeworldmaps.net/ocean/hormuz-strait/>
- Global Energy Monitor. (2024). "East-West Crude Oil Pipeline". Retrieved from: https://www.gem.wiki/East-West_Crude_Oil_Pipeline
- Hadchity, M. (2025). "Riyadh Air taps travel tech platform Amadeus for global distribution ahead of launch". *Arab News*, Retrieved from: <https://www.arabnews.com/node/2605319/business-economy>
- Harkavy, R. (2025). "What happens if Iran closes the Strait of Hormuz?" *ICLG*, Retrieved from: <https://iclg.com/news/22752-what-happens-if-iran-closes-the-strait-of-hormuz>
- Jafari, A.; Sohrabi, M. and Shah Mohammadi, M. (2025). "The Islamic Republic of Iran's Security Approach in the Persian Gulf with an Emphasis on the Endogenous Security Model". *Strategic Discourse Quarterly*, 1(3), 65-82. https://sdq.sndu.ac.ir/article_3457.html
- Jafari-Valdani, A. (2012). "The Geopolitics of the Strait of Hormuz and the Iran-Oman Relations". *Iranian Review of Foreign Affairs*, 2(4), 7-40. https://www.ipsajournal.ir/article_121.html?lang=en
- Kimball, S. (2025). "US calls on China to prevent Iran from closing Strait of Hormuz". *CNBC*, Retrieved from: <https://www.cnbc.com/2025/06/22/us-calls-on-china-to-prevent-iran-from-closing-strait-of-hormuz.html>
- Kozhanov, N. (2022). "The economic backdrop to Iran's protests". *Middle East Institute*, Retrieved from: <https://www.mei.edu/publications/economic-backdrop-irans-protests>

- Kraska, J. (2014). "Legal ambiguity in the Strait of Hormuz due to U.S. and Iranian non-party status to UNCLOS increases". *UNCLOSdebate*, Retrieved from: <https://www.unclosdebate.org/evidence/2031/legal-ambiguity-strait-hormuz-due-us-and-iranian-non-party-status-unclos-increases>
- Lawson, W. (2025). "Iran's parliament just voted to close the Strait of Hormuz". *The National Interest*, Retrieved from: <https://nationalinterest.org/blog/buzz/irans-parliament-just-voted-to-close-the-strait-of-hormuz>
- Ma, J. (2025). "The Strait of Hormuz has energy markets nervous about Iran, but there are alternate routes around the chokepoint". *Fortune*, Retrieved from: <https://fortune.com/2025/06/23/strait-of-hormuz-alternate-routes-oil-prices-energy-markets-iran-us-attack-saudi-arabia-uae-pipelines/>
- MacroTrends. (2025). "Iran crude oil exports". Retrieved from: <https://www.macrotrends.net/3819/iran-crude-oil-exports>
- Mahmoudi Lamooki, M. & Seraji, Sh. (2018). "A survey of the Strategic Importance of the Strait of Hormuz in the Middle East, with an Emphasis on Iran's Role in Maintaining it". *International Journal of Political Science*, 8(3), 71-78. <https://sanad.iau.ir/en/Article/1042384?FullText=FullText>
- Meredith, S. (2025). "Shipping groups avoid the Strait of Hormuz to reduce exposure after U.S. strikes on Iran". *CNBC*, Retrieved from: <https://www.cnbc.com/2025/06/23/us-iran-crisis-shipping-groups-seen-avoiding-the-strait-of-hormuz.html>
- Mirtorabi, S. (2018). "90% of Iran's Trade Depends on the Strait of Hormuz/Closing Hormuz Is Not in Iran's Interest". *ISNA News Agency*. [In Persian]. Retrieved from: <https://www.isna.ir/xd3tsK>
- Mirzaei Tabar, M. (2014). "The Strait of Hormuz and its strategic role throughout history". *Persian Gulf Studies Journal*, 1(4), 73-85. [In Persian]. https://persiangulf.iranology.ir/file/41_11_full.pdf
- Mouton, D. (2025). "Four questions (and expert answers) about Iran's threats to close the Strait of Hormuz". *Atlantic Council*, Retrieved from: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/four-questions-and-expert-answers-about-irans-threats-to-close-the-strait-of-hormuz/>
- Nejat, S. A.; Abbasi, E. & Talebi, S. (2016). "Security model deterrence in the Strait of Hormuz and National Security of the Islamic Republic of Iran". *Political Strategic Studies*, 5(17), 59-81. [In Persian]. <https://doi.org/10.22054/qps.2016.4348>
- Pourhashemi, S. A.; Nemati, A. & Heidari, F. (2013). "Legal Regime for Environmental Protection of International Watercourses by Emphasis on the Strait of Hormuz in Iran". *Journal of Law and Politics*, 9(20), 87-102. [In Persian]. <https://sanad.iau.ir/Journal/jlap/Article/799802>
- Quackenbush, S. L. (2010). "Deterrence theory: Where do we stand?" *Review of International Studies*, 37(2), 741-762. <https://doi.org/10.1017/S0260210510000896>
- Rahimi Roshan, H. (2017). "Regional Deterrence and Suppling Security of Iran". *Journal of Politics and International Relations*, 1(1), 79-99. [In Persian]. <https://doi.org/10.22080/jpir.2017.1608>
- Ratner, M. et al. (2025). "Iran conflict and the Strait of Hormuz: Oil and gas market impacts (CRS Report No. R45281)". *Congressional Research Service*. Retrieved from: <https://www.congress.gov/crs-product/R45281>
- Riazi, V. (2023). "Strategic deterrence pattern of military organizations in the security environment". *Quarterly Journal of Interdisciplinary Studies on Strategic Knowledge*, 13(50), 252-225. [In Persian]. <https://doi.org/20.1001.1.24234621.1402.13.50.9.4>
- Roussanoglou, N. (2025). "A Strait of Hormuz disruption seems closer than ever". *Hellenic Shipping News Worldwide*, Retrieved from: <https://www.hellenicshippingnews.com/a-strait-of-hormuz-disruption-seems-closer-than-ever/>
- Sarkhoshpour, F.; Zarei, G. & Revanbod, A. (2026). "The Impact of the Geopolitical Position of the Strait of Hormuz on Iran's Political Economy Challenges in the Persian Gulf". *Interdisciplinary Studies in Society, Law, and Politics*, 5(1), 1-12. <https://doi.org/10.61838/kman.isslp.344>

- Satoshi, Y. (n.d.). "On Thomas Schelling's deterrence theory". *Air Power Studies*, (6), 117-144. https://www.mod.go.jp/asdf/meguro/center/arpw06/7Research_Papers3.pdf
- Sayin, Y. & Kilic, F. (2020). "The Strait of Hormuz and Iran's International Relations". *Eurasian Research Journal*, 2(1), 29-59. https://erj.eurasian-research.org/shw_artcl-27.html
- Shamloo, R. & Farajirad, A. (2020). "Investigating the Political-Economic Consequences of Tensions in the Strait of Hormuz". *Journal of Politics and International Relations*, 3(6), 167-188. [In Persian]. <https://doi.org/10.22080/jpir.2020.2740>
- Talmadge, C. (2008). "Closing Time: Assessing the Iranian Threat to the Strait of Hormuz". *International Security*, 33(1), 82-117. <http://www.jstor.org/stable/40207102>
- Taneja, K. (2025). "Checkpoint Checkers: Iran's Strait of Hormuz Gambit". *the Observer Research Foundation*. Retrieved from: <https://www.orfonline.org/expert-speak/checkpoint-checkers-iran-s-strait-of-hormuz-gambit>
- U.S. Energy Information Administration (EIA). (2024). "World oil transit chokepoints". Retrieved from: https://www.eia.gov/international/analysis/special-topics/World_Oil_Transit_Chokepoints
- U.S. Energy Information Administration (EIA). (2025). "Amid regional conflict, the Strait of Hormuz remains critical oil chokepoint". Retrieved from: <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=65504>
- Valente, G. (2025). "Tehran blocking Strait of Hormuz would be 'suicidal move,' Iran expert says". *The Media Line*. Retrieved from: <https://themedialine.org/top-stories/tehran-blocking-strait-of-hormuz-would-be-suicidal-move-iran-expert-says/>
- World and New World Journal Policy Team. (2025, July 7). The economic effects of blockage of the Strait of Hormuz". *World and New World Journal*, Retrieved from: <https://worldnewworld.com/page/content.php?no=5387>
- World Bank. (2025). "GDP (current US\$)-Iran, Islamic Rep". Retrieved from: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=IR>
- Wrede, I. (2025). "Iran keeps Strait of Hormuz open, despite blockade threat". *DW*, Retrieved from: <https://www.dw.com/en/iran-keeps-strait-of-hormuz-open-despite-blockade-threat/a-73042130>
- Yadlin, A. and Guzansky, Y. (2012). "The Strait of Hormuz: Assessing and Neutralizing the Threat". *Strategic Assessment*, 14(4), 7-22.